

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
prednesené 18. novembra 2021¹

Spojené veci C-793/19 a C-794/19

Bundesrepublik Deutschland
proti
SpaceNet AG (C-793/19)
Telekom Deutschland GmbH (C-794/19)

[návrhy na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podal Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd, Nemecko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Telekomunikácie – Spracovávanie osobných údajov a ochrana súkromia v sektore elektronických komunikácií – Smernica 2002/58/ES – Článok 15 ods. 1 – Článok 4 ods. 2 ZEÚ – Charta základných práv Európskej únie – Články 6, 7, 8, 11 a článok 52 ods. 1 – Všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o pripojení na účely stíhania závažných trestných činov alebo odvrátenia konkrétnej hrozby pre národnú bezpečnosť“

1. Prejednávané návrhy na začatie prejudiciálneho konania, ku ktorým patrí ešte návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-140/20², opäť svedčia o obavách, ktoré v niektorých členských štátoch vyvoláva judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa uchovávanie osobných údajov vytvorených v sektore elektronických komunikácií a prístupu k nim.

2. V návrhoch vo veciach C-511/18 a C-512/18, La Quadrature du Net a i.³, a v návrhoch vo veci C-520/18, Ordre des barreaux francophones et germanophone a i.⁴, som uviedol, že hlavnými mýlnikmi uvedenej judikatúry dovtedy boli:

– rozsudok z 8. apríla 2014, Digital Rights Ireland a i.⁵, ktorým Súdny dvor vyhlásil smernicu 2006/24/ES⁶ za neplatnú, keďže zahŕňala neprimeraný zásah do práv uznaných v článkoch 7 a 8 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“),

¹ Jazyk prednesu: španielčina.

² Vec C-140/20, Commissioner of the Garda Síochána a i., v ktorej tiež prednášam návrhy v tento istý deň.

³ Ďalej len „návrhy La Quadrature du Net“ (EU:C:2020:6).

⁴ Ďalej len „návrhy Ordre des barreaux francophones et germanophone“ (EU:C:2020:7).

⁵ Veci C-293/12 a C-594/12 (EU:C:2014:238, ďalej len „rozsudok Digital Rights“).

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 15. marca 2006 o uchovávaní údajov vytvorených alebo spracovaných v súvislosti s poskytovaním verejne dostupných elektronických komunikačných služieb alebo verejných komunikačných sietí a o zmene a doplnení smernice 2002/58/ES (Ú. v. EÚ L 105, 2006, s. 54).

- rozsudok z 21. decembra 2016, *Tele2 Sverige a Watson a i.*⁷, v ktorom sa rozhodlo, že článok 15 ods. 1 smernice 2002/58/ES⁸ bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát a polohe na účely boja proti závažnej trestnej činnosti,
 - rozsudok z 2. októbra 2018, *Ministerio Fiscal*⁹, ktorým bol potvrdený výklad článku 15 ods. 1 smernice 2002/58, pričom bol spresnený význam, ktorý má v tejto súvislosti zásada proporcionality.
3. V roku 2018 niektoré súdy určitých členských štátov predložili Súdnu dvoru viaceré návrhy na začatie prejudiciálneho konania, v ktorých vyjadrili svoje pochybnosti o tom, či by uvedené rozsudky (z rokov 2014, 2016 a 2018) mohli odňať štátnym orgánom nástroj, ktorý je nevyhnutný pre ochranu národnej bezpečnosti a pre boj proti trestnej činnosti a terorizmu.
4. Na základe štyroch z uvedených návrhov na začatie prejudiciálneho konania boli vydané rozsudky *Privacy International*¹⁰ a *La Quadrature du Net a i.*¹¹, oba zo 6. októbra 2020, ktorými bola v podstate potvrdená judikatúra vyplývajúca z rozsudku *Tele2 Sverige*, aj keď nimi boli zavedené určité doplňujúce spresnenia.
5. Vzhľadom na to, kto ich vydal (veľká komora Súdneho dvora), na ich obsah a na úsilie podrobne vysvetliť v dialógu s vnútroštátnymi súdmi dôvody, ktoré napriek všetkému odôvodňujú konštatovania, ktoré sú v nich uvedené, by sa dalo očakávať, že uvedenými dvoma „súhrnnými“ rozsudkami zo 6. októbra 2020 bola diskusia ukončená. O každom ďalšom návrhu na začatie prejudiciálneho konania týkajúcom sa tej istej problematiky by sa teda malo rozhodnúť odôvodneným uznesením upraveným v článku 99 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.
6. Pred 6. októbrom 2020 však boli do kancelárie Súdneho dvora doručené tri ďalšie návrhy na začatie prejudiciálneho konania (návrhy podané v dvoch veciach spojených v tomto konaní a návrh podaný vo veci C-140/20), ktorých obsahom bola opäť spochybnená judikatúra vytvorená v súvislosti s článkom 15 ods. 1 smernice 2002/58.
7. Súdny dvor informoval vnútroštátne súdy o rozsudkoch zo 6. októbra 2020 pre prípad, že by chceli vziať späť svoje návrhy na začatie prejudiciálneho konania. Keďže uvedené súdy na týchto návrhoch trvali, ako vysvetlím nižšie,¹² rozhodlo sa, že sa neuplatní článok 99 rokovacieho poriadku a že o týchto návrhoch rozhodne veľká komora Súdneho dvora.

⁷ Veci C-203/15 a C-698/15 (EU:C:2016:970, ďalej len „rozsudok *Tele2 Sverige*“).

⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 12. júla 2002, týkajúca sa spracovávaní osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) (Ú. v. ES L 201, 2002, s. 37; Mim. vyd. 13/029, s. 514), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/136/ES z 25. novembra 2009 (Ú. v. EÚ L 337, 2009, s. 11).

⁹ Vec C-207/16 (EU:C:2018:788).

¹⁰ Vec C-623/17 (EU:C:2020:790).

¹¹ Veci C-511/18, C-512/18 a C-520/18 (EU:C:2020:791, ďalej len „rozsudok *La Quadrature du Net*“).

¹² Bod 30 nižšie.

I. Právny rámec

A. Právo Únie. Smernica 2002/58

8. Podľa odseku 1 článku 5, nazývanom „Dôvernosť správy“:

„Členské štáty vnútroštátnymi právnymi predpismi zabezpečia dôvernosť správ a príslušných prevádzkových dát [príslušných údajov o prenose dát – *neoficiálny preklad*] prenášaných pomocou verejnej komunikačnej siete a verejne dostupných elektronických komunikačných sietí. Zakážu najmä počúvanie, odpočúvanie [počúvanie, odpočúvanie, uchovávanie – *neoficiálny preklad*] a iné druhy narušovania [odpočúvania – *neoficiálny preklad*] alebo dohľadu nad správami a príslušnými prevádzkovými dátami [príslušnými údajmi o prenose dát – *neoficiálny preklad*] zo strany iných osôb[,] než sú užívatelia[,] bez súhlasu príslušných užívateľov, pokiaľ to nie je zákonne oprávnené v súlade s článkom 15 ods. 1 Tento odsek nebráni technickému uloženiu, ak je to potrebné s cieľom prenosu správy, bez vplyvu na princíp dôvernosti.“

9. Článok 6 s názvom „Prevádzkové údaje [Údaje o prenose dát – *neoficiálny preklad*]“ stanovuje:

„1. Prevádzkové dáta [Údaje o prenose dát – *neoficiálny preklad*] týkajúce sa účastníkov a užívateľov, spracovávané a uložené poskytovateľom verejnej komunikačnej siete alebo verejne dostupnej elektronickej komunikačnej služby, sa musia vymazať alebo zanonymniť [anonymizovať – *neoficiálny preklad*], ak už naďalej nie sú potrebné na účely prenosu správy, bez vplyvu na odseky 2, 3 a 5 tohto článku a článku 15 ods. 1.

2. Prevádzkové dáta [Údaje o prenose dát – *neoficiálny preklad*] potrebné na účely fakturácie účastníka a platby za spojenie sa môžu spracovávať. Také spracovanie je povolené len do konca obdobia, počas ktorého môže byť faktúra právne napadnutá alebo sa môže uplatniť nárok na platbu.

...“

10. Článok 15, nazývaný „Uplatňovanie niektorých ustanovení smernice 95/46/ES“¹³, v odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty môžu prijať legislatívne opatrenia na obmedzenie rozsahu práv a povinností uvedených v článku 5, článku 6, článku 8 ods. 1, 2, 3 a 4 a článku 9 tejto smernice, ak také obmedzenie predstavuje nevyhnutné, vhodné a primerané opatrenie v demokratickej spoločnosti na zabezpečenie národnej bezpečnosti (t. j. bezpečnosti štátu), obrany, verejnej bezpečnosti a na zabránenie, vyšetrovanie, odhaľovanie a stíhanie trestných činov alebo neoprávnené používanie [neoprávneného používania – *neoficiálny preklad*] elektronického komunikačného systému podľa článku 13 ods. 1 smernice 95/46/ES. Na tento účel členské štáty môžu, medzi iným, prijať legislatívne opatrenia umožňujúce zadržanie [uchovávanie – *neoficiálny preklad*] údajov na limitované obdobie, oprávnené z dôvodov stanovených v tomto odseku. Všetky opatrenia uvedené v tomto odseku musia byť v súlade so všeobecnými princípmi práva spoločenstva vrátane tých, ktoré sú uvedené v článku 6 ods. 1 a 2 Zmluvy o Európskej únii.“

¹³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (Ú. v. ES L 281, 1995, s. 31; Mím. vyd. 13/015, s. 355).

B. Vnútroštátne právo

1. Telekommunikationsgesetz (zákon o telekomunikáciách, ďalej len „TKG“)

11. § 113a ods. 1 stanovuje:

„Povinnosti týkajúce sa uchovávanía, používania a bezpečnosti údajov o prenose dát vymedzené v § 113b až 113g sa vzťahujú na poskytovateľov verejne dostupných telekomunikačných služieb koncovým užívateľom.“

12. V § 113b sa uvádza:

„1. Poskytovatelia uvedení v § 113a musia uchovávať údaje v tuzemsku takto:

- (1) desať týždňov, ak ide o údaje uvedené v odsekoch 2 a 3;
- (2) štyri týždne, ak ide o údaje o polohe uvedené v odseku 4.

2. Poskytovatelia verejne dostupných telefónnych služieb uchovávajú:

- (1) telefónne číslo alebo iný identifikačný znak volajúceho a volaného čísla a v prípade presmerovania alebo prepojenia hovoru každé ďalšie zúčastnené číslo;
- (2) dátum a čas začatia a skončenia spojenia s uvedením príslušného časového pásma;
- (3) informácie o využívaní služby, ak v rámci telefónnej služby možno využívať rôzne druhy služieb;
- (4) v prípade mobilných telefónnych služieb tiež:
 - a) medzinárodný identifikačný kód mobilného účastníka v prípade volajúceho a volaného čísla;
 - b) medzinárodný identifikačný kód volajúceho a volaného koncového zariadenia;
 - c) dátum a čas prvej aktivácie služby s uvedením príslušného časového pásma v prípade predplatených služieb;
- (5) v prípade internetových telefónnych služieb aj IP adresy volajúceho a volaného čísla a pridelené užívateľské mená.

Prvý pododsek sa primerane uplatní

- (1) v prípade komunikácie prostredníctvom krátkej textovej (SMS), multimediálnej (MMS) alebo podobnej správy; v tomto prípade sa údaje uvedené v prvom pododseku bode 2 nahrádzajú okamihom odoslania a prijatia správy;
- (2) na neprijaté hovory alebo hovory, ktoré boli neúspešné z dôvodu zásahu prevádzkovateľa sústavy...

3. Poskytovatelia verejne dostupných služieb prístupu na internet uchovávajú:

- (1) IP adresu pridelenú účastníkovi na používanie internetu;
- (2) jednoznačnú identifikáciu čísla umožňujúceho prístup k internetu, ako aj pridelené užívateľské meno;
- (3) dátum a čas začiatku a konca používania internetu z pridenej IP adresy s uvedením príslušného časového pásma.

4. V prípade mobilných telefónnych služieb sa musí uchovávať označenie buniek, ktoré sa v prípade volajúceho a volaného čísla použili na začiatku spojenia. Pokiaľ ide o verejne dostupné služby prístupu k internetu, v prípade mobilného spojenia sa musí uchovávať označenie buniek, ktoré sa použili na začiatku internetového spojenia. Tiež sa musia uchovávať údaje, z ktorých vyplýva zemepisná poloha a maximálny dosah antén, ktoré využíva príslušná bunka.

5. Na základe tohto ustanovenia sa nemôže uchovávať obsah komunikácie, údaje o navštívených internetových stránkach a údaje o službách elektronickej pošty.

6. Na základe tohto ustanovenia sa nemôžu uchovávať údaje, na ktorých sú založené spojenia uvedené v § 99 ods. 2 To platí primerane pre telefonické spojenia, v prípade ktorých sú volajúcimi účastníkmi subjekty uvedené v § 99 ods. 2 Primerane sa uplatní § 99 ods. 2 druhá až siedma veta.^[14]

...“

13. V zmysle § 113c:

„1. Údaje uchovávané podľa § 113b sa môžu:

- (1) poskytnúť orgánu činnému v trestnom konaní, ak požiada o ich poskytnutie s odvolaním sa na zákonné ustanovenie, ktoré ho oprávňuje získať údaje uvedené v § 113b na účely stíhania mimoriadne závažných trestných činov;
- (2) poskytnúť bezpečnostnému orgánu spolkových krajín, ak požiada o ich poskytnutie s odvolaním sa na zákonné ustanovenie, ktoré ho oprávňuje získať údaje uvedené v § 113b na účely odvrátenia konkrétnej hrozby pre zdravie, život alebo slobodu osoby alebo pre existenciu spolkového štátu alebo spolkovej krajiny;
- (3) používať poskytovateľom verejne dostupných telekomunikačných služieb na poskytovanie informácií na základe § 113 ods. 1 tretej vety.

2. Nositelia povinností uvedených v § 113a ods. 1 nemôžu používať údaje uchovávané podľa § 113b na iné účely než tie, ktoré sú uvedené v odseku 1.

¹⁴ Spojenia uvedené v § 99 ods. 2 TKG sú spojenia s osobami, orgánmi a organizáciami pôsobiacimi v sociálnej alebo cirkevnej oblasti, ktoré poskytujú v zásade anonymným volajúcim telefonické poradenstvo v duševných alebo sociálnych núdzových situáciách a pre ktoré platia osobitné povinnosti mlčanlivosti. Podľa § 99 ods. 2 druhej až štvrtej vety TKG je uvedená výnimka podmienená zápisom do zoznamu, ktorý vedie Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen (Spolková agentúra pre siete pre elektrickú energiu, plyn, telekomunikácie, poštu a železnice, Nemecko; ďalej len „Spolková agentúra pre siete“) po preukázaní povahy ich služieb prostredníctvom osvedčenia vydaného verejnoprávnym subjektom, organizáciou alebo nadáciou.

...“

14. Podľa § 113d:

„Nositeľ povinnosti uvedenej v § 113a ods. 1 musí zabezpečiť, aby údaje uchovávané na základe povinnosti uchovávať údaje podľa § 113b ods. 1 boli chránené technickými a organizačnými opatreniami zodpovedajúcimi stavu techniky proti neoprávnenej kontrole a použitiu. Tieto opatrenia zahŕňajú najmä:

- (1) použitie mimoriadne bezpečného postupu šifrovania;
- (2) uchovávanie v samostatných úložiskách, ktoré sú oddelené od úložísk určených na bežné prevádzkové úlohy;
- (3) uchovávanie s vysokou úrovňou ochrany pred kybernetickými útokmi v systémoch na spracúvanie údajov, ktoré nie sú pripojené k internetu;
- (4) obmedzenie prístupu k zariadeniam na spracúvanie údajov na osoby, ktoré osobitne splnomocnil nositeľ povinnosti, a
- (5) povinná účasť aspoň dvoch osôb, ktoré na tento účel osobitne splnomocnil nositeľ povinnosti, na prístupe k údajom.“

15. § 113e znie:

„1. Nositeľ povinnosti uvedenej v § 113a ods. 1 musí zabezpečiť, aby sa na účely kontroly ochrany údajov zaznamenal každý prístup a najmä načítanie, rozmnoženie, zmena, vymazanie a zablokovanie údajov uchovávaných na základe povinnosti uchovávať údaje podľa § 113b ods. 1. Zaznamená sa:

- (1) čas prístupu;
- (2) osoby, ktoré majú prístup k údajom;
- (3) účel a druh prístupu.

2. Zaznamenané údaje nemožno použiť na iné účely, než sú účely kontroly ochrany údajov.

3. Nositeľ povinnosti uvedenej v § 113a ods. 1 musí zabezpečiť, aby sa zaznamenané údaje po uplynutí jedného roka vymazali.“

2. *Strafprozessordnung (Trestný poriadok; ďalej len „StPO“)*

16. § 100g stanovuje:

„...“

2. Ak určité skutočnosti odôvodňujú podozrenie, že niekto sa ako páchatel alebo spolupáchatel dopustil jedného z obzvlášť závažných trestných činov uvedených v druhej vete alebo v prípadoch, v ktorých je pokus trestný, sa pokúsil spáchať taký trestný čin a tento trestný čin je

v konkrétnom prípade tiež obzvlášť závažný, možno získať údaje o prenose dát uchovávané podľa § 113b [TKG], pokiaľ by prešetrenie skutkového stavu alebo zistenie miesta, v ktorom sa zdržiava obvinený, iným spôsobom bolo podstatne sťažené alebo nemožné a získanie týchto údajov je primerané významu veci.

...

4. Získanie údajov o prenose dát podľa odseku 2..., ktorým by sa pravdepodobne získali poznatky, o ktorých by dotknutá osoba bola oprávnená odmietnuť vypovedať..., je neprípustné.“

17. § 101a ods. 1 StPO stanovuje, že na získanie údajov o prenose dát podľa § 100g StPO je potrebné povolenie súdu. Podľa § 101a ods. 2 toho istého zákona musí súd vo svojom rozhodnutí zvážiť nevyhnutnosť a relevantnosť opatrenia v konkrétnom prípade, ktorého prijatie sa musí oznámiť účastníkom komunikácie (§ 101 ods. 6 StPO).

II. Skutkový stav, spory vo veci samej a prejudiciálne otázky

18. SpaceNet AG a Telekom Deutschland GmbH sú spoločnosti, ktoré v Spolkovej republike Nemecko poskytujú verejne dostupné služby prístupu na internet.

19. Uvedené dve spoločnosti sa obrátili na Verwaltungsgericht (správny súd, Nemecko), pričom napadli povinnosť uchovávať telekomunikačné údaje o prenose dát svojich zákazníkov od 1. júla 2017, ktorá bola uložená prostredníctvom § 113a ods. 1 v spojení s § 113b TKG.

20. Po tom, čo sa ich žalobám na prvom stupni vyhovel, Spolková agentúra pre siete podala opravné prostriedky „Revision“ na Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd, Nemecko), ktorý pred vydaním rozsudku rozhodol, že v každom z týchto dvoch konaní položí tieto prejudiciálne otázky:

„Má sa článok 15 smernice 2002/58/ES vzhľadom na články 7, 8 a 11, ako aj článok 52 ods. 1 Charty... na jednej strane a článok 6 Charty... a tiež článok 4 [ZEÚ] na druhej strane vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá poskytovateľom verejne dostupných elektronických komunikačných služieb ukladá povinnosť preventívne uchovávať údaje o prenose dát a polohe konečných užívateľov týchto služieb, ak

- táto povinnosť nezávisí od osobitného dôvodu, čo sa týka územného, časového alebo priestorového hľadiska,
- sa povinnosť uchovávania v rámci poskytovania verejne dostupných telefónnych služieb, vrátane prenosu krátkych textových (SMS), multimediálnych (MMS) alebo iných podobných správ, ako aj neprijatých alebo neúspešných hovorov, vzťahuje na tieto údaje:
 - telefónne číslo alebo iná identifikácia volajúceho a volaného čísla a v prípade presmerovania alebo prepojenia hovoru akékoľvek ďalšie zúčastnené číslo,

- dátum a čas začatia a skončenia spojenia, resp. v prípade prenosu krátkych textových (SMS), multimediálnych (MMS) alebo iných podobných správ, čas odoslania a prijatia správy s uvedením príslušného časového pásma,
- informácie o využívaní služby, ak v rámci telefónnej služby možno využívať rôzne druhy služieb,
- v prípade mobilných telefónnych služieb tiež
 - medzinárodný identifikačný kód mobilného účastníka v prípade volajúceho a volaného čísla,
 - medzinárodný identifikačný kód volajúceho a volaného koncového zariadenia,
 - dátum a čas prvej aktivácie služby s uvedením príslušného časového pásma v prípade predplatených služieb,
 - označenie buniek, ktoré sa v prípade volajúceho a volaného čísla použili na začiatku spojenia,
- v prípade internetových telefónnych služieb aj IP adresy volajúceho a volaného čísla a pridelené užívateľské mená,
- sa povinnosť uchovávaní v prípade poskytovania verejne dostupných služieb prístupu na internet vzťahuje na tieto údaje:
 - IP adresa pridelená účastníkovi na používanie internetu,
 - jednoznačná identifikácia čísla umožňujúceho prístup k internetu, ako aj pridelené užívateľské meno,
 - dátum a čas začiatku a konca používania internetu z pridelenej IP adresy s uvedením príslušného časového pásma,
 - v prípade mobilného spojenia označenie bunky, ktorá sa použila na začiatku internetového spojenia,
- nemožno uchovávať tieto údaje:
 - obsah komunikácie,
 - údaje o navštívených internetových stránkach,
 - údaje o službách elektronickej pošty,

- údaje týkajúce sa spojení na určité čísla alebo z určitých čísel osôb, orgánov alebo organizácií pôsobiacich v sociálnej alebo cirkevnej oblasti,
- je doba uchovávaní v prípade údajov o polohe, t. j. pokiaľ ide o označenie použitej bunky, štyri týždne a v prípade ostatných údajov desať týždňov,
- je zaručená účinná ochrana uchovávaných údajov pred rizikom ich zneužitia, ako aj pred akýmkoľvek neoprávneným prístupom a
- uchovávané údaje možno použiť len na účely stíhania závažných trestných činov a odvrátenia konkrétnej hrozby pre zdravie, život alebo slobodu osoby alebo pre existenciu spolkového štátu alebo spolkovej krajiny okrem IP adresy pridelené účastníkovi na používanie internetu, ktorú možno použiť v rámci poskytnutia informácií o účastníkovi na účely stíhania akýchkoľvek trestných činov, odvrátenie nebezpečenstva pre verejnú bezpečnosť a verejný poriadok, ako aj na plnenie úloh spravodajských služieb?“

21. Ako vysvetľuje vnútroštátny súd, právna úprava spornej povinnosti bola zmenená zákonom z 10. decembra 2015¹⁵, ktorého prijatie bolo potrebné po:

- vydaní rozsudku Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavný súd, Nemecko) z 2. marca 2010¹⁶, ktorým boli predchádzajúce ustanovenia týkajúce sa uchovávaní údajov vyhlásené za protiústavné, a
- vyhlásení smernice 2006/24, na prebratie ktorej boli prijaté uvedené ustanovenia, za neplatnú.

22. Vnútroštátny súd sa domnieva, že sporná povinnosť uchovávať údaje obmedzuje práva zakotvené v článku 5 ods. 1, článku 6 ods. 1 a článku 9 ods. 1 smernice 2002/58. Podľa jeho názoru by uvedené obmedzenie bolo odôvodnené jedine vtedy, ak by mohlo byť založené na článku 15 ods. 1 uvedenej smernice.

23. Podľa vnútroštátneho súdu by povinnosť, ktorá je predmetom sporu, mohla mať napriek judikatúre vyplývajúcej z rozsudku Tele2 Sverige oporu v článku 15 ods. 1 smernice 2002/58, keďže:

- uplatniteľné vnútroštátne predpisy nevyžadujú uchovávanie všetkých telekomunikačných údajov o prenose dát *všetkých* užívateľov a účastníkov v súvislosti so *všetkými* elektronickými komunikačnými prostriedkami,
- uvedenými predpismi bola doba uchovávaní podstatne skrátená (až na maximálnu dobu desiatich týždňov) v porovnaní s dobou uchovávaní stanovenou v právnych predpisoch posudzovaných v rozsudku Tele2 Sverige a s dobou uchovávaní stanovenou v smernici 2006/24, čo sťažuje vytváranie profilov,
- boli zavedené prísne obmedzenia týkajúce sa ochrany, prístupu a používania uchovávaných údajov,

¹⁵ Gesetz zur Einführung einer Speicherpflicht und einer Höchstspeicherfrist für Verkehrsdaten (zákon, ktorým sa zavádza povinnosť uchovávať údaje o prenose dát a stanovuje maximálna doba ich uchovávaní).

¹⁶ 1 BvR 256/08, 1 BvR 263/08, 1 BvR 586/08 (DE:BVerfG:2010:rs20100302.1bvr025608).

- zákonodarca si len splnil povinnosti konať, ktoré vyplývajú z práva na bezpečnosť (článok 6 Charty),¹⁷
- ak by uchovávanie údajov „bez dôvodu“¹⁸ nebolo možné založiť na článku 15 ods. 1 smernice 2002/58 (teda ak by nebolo podstatné, akým spôsobom sú upravené dotknuté komunikačné prostriedky, kategórie uchovávaných údajov, doba uchovávanania, podmienky prístupu k týmto údajom a ochrana pred rizikom zneužitia), podstatne by sa obmedzil priestor, v rámci ktorého sú vnútroštátni zákonodarcovia oprávnení konať, a to v oblasti, ktorá – tak ako oblasť trestného stíhania a verejnej bezpečnosti – v súlade s článkom 4 ods. 2 treťou vetou ZEÚ stále patrí do výlučnej právomoci členských štátov,
- je potrebné zosúladiť práva zaručené Chartou a práva uznané v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDLP“), ktoré vyložil Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), bez toho, aby bola dotknutá autonómnosť práva Únie a právomoc Súdneho dvora.

III. Konanie na Súdnom dvore

24. Návrhy na začatie prejudiciálneho konania boli doručené do kancelárie Súdneho dvora 29. októbra 2019.

25. Písomné pripomienky predložili SpaceNet, Telekom Deutschland, nemecká, dánska, španielska, estónska, fínska, francúzska, írsky, holandská, poľská a švédsky vláda, ako aj Komisia.

26. Vnútroštátny súd v reakcii na výzvu, aby sa vyjadril, či po vydaní rozsudku La Quadrature du Net nechce vziať svoj návrh na začatie prejudiciálneho konania späť, 13. januára 2021 oznámil, že na tomto návrhu trvá, pretože nemožno konštatovať, že uvedeným rozsudkom sa o ňom nerozhodlo.

27. Pojednávanie, ktoré sa konalo spoločne s pojednávaním v súvisiacej veci C-140/20, sa uskutočnilo 13. septembra 2021 a okrem účastníkov konania, ktorí v tomto konaní predložili písomné pripomienky, sa na ňom zúčastnili Spolková agentúra pre siete a Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov.

IV. Analýza

A. Úvodná úvaha

28. Prejednávané dva návrhy na začatie prejudiciálneho konania možno preskúmať tak, ako boli pôvodne podané, alebo tak, že sa prednostne bude vychádzať z úvah, ktoré vnútroštátny súd uviedol 13. januára 2021 v reakcii na výzvu Súdneho dvora s cieľom odôvodniť, prečo na nich trvá, po oboznámení sa s rozsudkom La Quadrature du Net.

¹⁷ Podľa vnútroštátneho súdu judikatúra Súdneho dvora kategoricky nebráni tomu, aby vnútroštátni zákonodarcovia mohli po náležitom zvážení stanoviť uchovávanie údajov bez dôvodu (v prípade potreby doplnené prísnyimi pravidlami prístupu), ktoré zohľadní osobitné potenciálne riziko, ktoré vyplýva z nových telekomunikačných prostriedkov.

¹⁸ Vnútroštátny súd používa toto doslovné slovné spojenie.

29. Aj keď sa stručne budem zaoberať najdôležitejšími aspektmi pôvodných návrhov na začatie prejudiciálneho konania, zameriam sa na rozbor dôvodov, pre ktoré je podľa názoru vnútroštátneho súdu stále namieste, aby Súdny dvor rozhodol. Stručne povedané, všetky tieto dôvody sú založené na tom, že východiskový právny stav sa odlišuje od právneho stavu skúmaného v rozsudku La Quadrature du Net.

30. Vnútroštátny súd vo svojom oznámení z 13. januára 2021 uviedol tieto argumenty:

- nemecké predpisy sa značne odlišujú od francúzskych a belgických predpisov, ktorých sa týkal rozsudok La Quadrature du Net. Podľa nemeckých predpisov sa neuchovávajú údaje o navštívených internetových stránkach, údaje o elektronickej pošte a údaje týkajúce sa hovorov na určité čísla alebo z určitých čísel osôb, orgánov alebo organizácií pôsobiacich v sociálnej alebo cirkevnej oblasti,
- ďalší, ešte významnejší rozdiel spočíva v tom, že doba uchovávania je podľa § 113b ods. 1 TKG štyri týždne alebo desať týždňov, a nie jeden rok. Uvedený faktor znižuje riziko, že bude možné vytvoriť celkový profil dotknutých osôb,
- nemecké predpisy poskytujú účinnú ochranu uchovávaných údajov pred rizikami zneužitia a neoprávneného prístupu,
- po nedávnom rozhodnutí Bundesverfassungsgericht (Ústavný súd) týkajúcom sa § 113 TKG¹⁹ platnosť tohto ustanovenia závisí od podmienok, ktorých súlad s právom Únie nie je ľahké určiť,
- pretrvávajú nejasnosti, pokiaľ ide o požiadavky týkajúce sa IP adries vyplývajúce z práva Únie, keďže z rozsudku La Quadrature du Net nemožno jednoznačne vyvodiť, či je všeobecne vylúčené ich uchovávanie, pričom badať určité napätie medzi bodmi 168 a 155 tohto rozsudku.

B. Uplatniteľnosť smernice 2002/58

31. Írska republika a francúzska, holandská, poľská a švédka vláda v postate tvrdia, že smernica 2002/58 sa neuplatní na vnútroštátne právne úpravy, ako je tá, o ktorú ide v týchto veciach. Keďže ich cieľom je ochrana národnej bezpečnosti, ako aj predchádzanie závažným trestným činom a ich stíhanie, uvedené právne úpravy patria v súlade s článkom 4 ods. 2 ZEÚ do oblasti výlučnej právomoci členských štátov.

32. Súdny dvor túto námietku jednoznačne zamietol v rozsudku La Quadrature du Net, pričom rozhodol, že „také vnútroštátne právne predpisy, o aké ide vo veciach samých, ktoré poskytovateľom elektronických komunikačných služieb ukladajú povinnosť uchovávať údaje o prenose dát a polohe na účely ochrany národnej bezpečnosti a boja proti trestnej činnosti, patria do pôsobnosti smernice 2002/58“²⁰.

¹⁹ Rozsudok z 27. mája 2020, 1 BvR 1873/13, 1 BvR 2618/13 (DE:BVerfG:2020:rs20200527.1bvr187313). Podľa uvedeného rozsudku je § 113 TKG nezlučiteľný s článkom 2 ods. 1 a článkom 10 ods. 1 Grundgesetz (základný zákon) a môže sa uplatňovať len do prijatia nových predpisov, najneskôr do 31. decembra 2021.

²⁰ Rozsudok La Quadrature du Net (bod 104).

33. Vnútroštátny súd na základe tohto predpokladu potvrdil závery, ku ktorým dospel prvostupňový súd, a dodal, že uplatniteľnosť smernice 2005/58 v tomto prípade bola „s konečnou platnosťou stanovená“ rozsudkom Tele2 Sverige.²¹

34. Preto sa nebudem podrobnejšie zaoberať touto otázkou, ku ktorej som sa v zmysle, s ktorým sa Súdny dvor stotožnil, už vyjadril v návrhoch La Quadrature du Net.²²

C. Všeobecné a nediferencované uchovávanie verzus cieleňé uchovávanie údajov o prenose dát a polohy

35. Ústrednou myšlienkou judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa smernice 2002/58 je, že používatelia elektronických komunikačných prostriedkov majú v zásade právo očakávať, že ich komunikácia a s ňou súvisiace údaje zostanú v prípade chýbajúceho súhlasu z ich strany anonymizované a nebudú môcť byť predmetom zaznamenania.²³

36. Článok 15 ods. 1 smernice 2002/58 pripúšťa výnimky z povinnosti zaručiť dôvernôst a z príslušných povinností za podmienok, ktoré uvediem nižšie. V rozsudku La Quadrature du Net sa podrobne skúma súlad uvedených výnimiek so základnými právami, ktorých výkon môže byť dotknutý.²⁴

37. Všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát by podľa Súdneho dvora mohlo byť odôvodnené len cieľom ochrany národnej bezpečnosti, ktorého význam „presahuje význam ostatných cieľov uvedených v článku 15 ods. 1 smernice 2002/58“²⁵.

38. V uvedenom prípade (národná bezpečnosť) Súdny dvor rozhodol, že článok 15 ods. 1 smernice 2002/58 v spojení s článkami 7, 8 a 11, ako aj s článkom 52 ods. 1 Charty „v zásade nebráni *legislatívnemu opatreniu, ktoré príslušným orgánom dovoľuje nariadiť* poskytovateľom elektronických komunikačných služieb, aby počas obmedzeného obdobia uchovávali údaje o prenose dát a polohy všetkých používateľov elektronických komunikačných prostriedkov, ak existujú dostatočne konkrétne okolnosti na to, aby bolo možné domnievať sa, že dotknutý členský štát čelí... vážnej hrozbe pre národnú bezpečnosť..., [ktorá] sa javí ako skutočná a aktuálna alebo predvídateľná“²⁶.

39. Je nepochybné, že uvedené požiadavky zavádzajú prísnejšie a striktnnejšie pravidlá než tie, ktoré vyplývajú z judikatúry ESLP týkajúcej sa článku 8 EDLP. Skutočnosť, že „zmysel a rozsah“ práv zakotvených v Charte, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v EDLP, musí byť rovnaký ako zmysel a rozsah, ktoré im priznáva EDLP, podľa článku 52 ods. 3 *in fine* Charty nebráni tomu, aby právo Únie priznávalo širší rozsah ochrany.

²¹ Bod 19 písm. a) rozhodnutia vnútroštátneho súdu.

²² Návrhy La Quadrature du Net (body 40 až 90).

²³ Rozsudok La Quadrature du Net (bod 109).

²⁴ Tamže (body 111 až 133).

²⁵ Rozsudok La Quadrature du Net (bod 136).

²⁶ Tamže (bod 137) (kurzívou zvýraznil generálny advokát). Súdny dvor ďalej uvádza, že je to tak, „aj keď sa takéto opatrenie uplatňuje nediferencovane na všetkých používateľov elektronických komunikačných prostriedkov bez toho, aby bola na prvý pohľad zrejma spojitosť... medzi nimi a hrozbou pre národnú bezpečnosť tohto členského štátu“, pričom v takom prípade treba „vychádzať z predpokladu, že takúto spojitosť môze vytvárať už samotná existencia takejto hrozby“ (tamže).

40. Okrem toho judikatúra, ktorú ESLP stanovil vo svojich rozsudkoch z 25. mája 2021, *Big Brother Watch a i. v. Spojené kráľovstvo*²⁷, a *Centrum för Rättvisa v. Švédsko*²⁸, ako aj v rozsudku zo 4. decembra 2015, *Zacharov v. Rusko*²⁹, sa týka prípadov, ktoré – v súlade s prevládajúcim stanoviskom účastníkov konania vyjadreným na pojednávaní – nie sú porovnateľné s prípadmi, o ktoré ide v prejednávanych návrhoch na začatie prejudiciálneho konania. O týchto návrhoch treba rozhodnúť na základe uplatnenia vnútroštátnych predpisov, v prípade ktorých sa predpokladá, že sú v súlade s *vyčerpávajúcou* úpravou smernice 2002/58, ako ju vykladá Súdny dvor.

41. Bez ohľadu na názor na uplatnenie národnej bezpečnosti ako dôvodu na zrušenie zákazu všeobecného a nediferencovaného uchovávanía údajov o prenose dát a polohe za určitých podmienok v rozsudku *La Quadrature du Net* (podľa môjho názoru sú hranice vymedzené Súdnym dvorom príliš široké) sa musia dodržať požiadavky vymenované v bodoch 137 až 139 uvedeného rozsudku.

42. Pokiaľ nejde o uvedený prípad, bude potrebné preskúmať, či je vnútroštátna právna úprava založená na kritériách, ktoré sú dostatočne *cielené* na to, aby boli splnené podmienky, ktoré podľa judikatúry Súdného dvora môžu odôvodniť mimoriadne závažný zásah do dotknutých základných práv, ako je uchovávanie údajov.

43. Základným pilierom úvah obsiahnutých v rozsudkoch Súdného dvora v tejto oblasti je *cielené uchovávanie* údajov o prenose dát a polohe.³⁰ Toto cielené uchovávanie môže byť založené okrem iného na kategóriách dotknutých osôb³¹ alebo na geografickom kritériu³².

44. Tak vnútroštátny súd, ako aj väčšina účastníkov konania, ktorí predložili pripomienky, zhodne poukazujú na ťažkosti spojené s kritériami, ktoré uvádza Súdny dvor. Sám som uviedol niektoré z týchto ťažkostí³³ v návrhoch *Ordre des barreaux francophones et germanophone*³⁴.

45. Nemožno však vylúčiť vzorce cieleného uchovávanía založené na uvedených kritériách, ktoré môžu byť účinné a zároveň nediskriminačné. Prináleží vnútroštátnym zákonodarcom, a nie Súdnemu dvoru, aby ich určili v súlade so základnými právami zaručenými Chartou.³⁵

46. Okrem toho zdôrazňujem, že by bolo nesprávne vyvodiť záver, že osobné kritérium a geografické kritérium sú jedinými kritériami, ktoré sú so zreteľom na práva chránené v Charte zlučiteľné s článkom 15 ods. 1 smernice 2002/58.

²⁷ CE:ECHR:2021:0525JUD005817013.

²⁸ CE:ECHR:2021:0525JUD003525208.

²⁹ CE:ECHR:2015:1204JUD004714306.

³⁰ Rozsudok *La Quadrature du Net* (bod 147): „článok 15 ods. 1 smernice 2002/58 v spojení s článkami 7, 8 a 11, ako aj s článkom 52 ods. 1 Charty nebráni tomu, aby členský štát prijal právnu úpravu, ktorá preventívne umožňuje, aby sa *cielené uchovávali* údaje o prenose dát a polohe na účely boja proti závažnej trestnej činnosti a predchádzania vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť, ako aj na účely ochrany národnej bezpečnosti, a to pod podmienkou, že uchovávanie údajov bude, pokiaľ ide o kategórie uchovávaných údajov, príslušné komunikačné prostriedky, dotknuté osoby, ako aj dĺžku doby uchovávanía, obmedzené na to, čo je prísne nevyhnutné“. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

³¹ Rozsudok *La Quadrature du Net* (body 148 a 149).

³² Rozsudok *La Quadrature du Net* (bod 150).

³³ Okrem toho, že sú nedostatočné, môžu viesť k zavedeniu režimu všeobecného podozrenia týkajúceho sa niektorých častí obyvateľstva alebo k stigmatizácii určitých zemepisných oblastí.

³⁴ Návrhy *Ordre des barreaux francophones et germanophone* (body 88 a 89).

³⁵ Tamže (bod 90).

47. Aj keď francúzska vláda tvrdí, že sa ukázalo, že sú neúčinné,³⁶ tiež si nemyslím, že možno odmietnuť pravidlá navrhnuté pracovnými skupinami, ktoré pôsobia v rámci Rady³⁷, s cieľom vymedziť predpisy týkajúce sa uchovávaní a prístupu, ktoré sú zlučiteľné s judikatúrou Súdneho dvora.³⁸

48. Podľa môjho názoru by sa malo uprednostniť dočasné uchovávanie niektorých *kategórií* údajov o prenose dát a polohe, ktoré budú obmedzené v závislosti od nevyhnutných bezpečnostných potrieb a ktoré ako celok neumožnia získať presný a podrobný obraz o živote dotknutých osôb. V praxi to znamená, že – pokiaľ ide o dve hlavné kategórie (údaje o prenose dát a údaje o polohe) – treba na základe vhodných kritérií uchovávať len *minimum* údajov, ktoré sa považujú za úplne nevyhnutné pre účinné predchádzanie a potláčanie trestnej činnosti a pre ochranu národnej bezpečnosti.³⁹

49. Pripomínam, že v každom prípade prináleží členským štátom alebo inštitúciám Únie vykonať túto voľbu prostredníctvom právnych predpisov (s pomocou svojich expertov), pričom musia upustiť od akéhokoľvek pokusu vyžadovať všeobecné a nediferencované uchovávanie všetkých údajov o prenose dát a polohe.⁴⁰

50. Preto som v návrhoch Ordre des barreaux francophones et germanophone konštatoval, že „legislatívne ťažkosti – ktoré uznávam – spojené s presným vymedzením prípadov a podmienok, za ktorých možno vykonávať cielené uchovávanie, neodôvodňujú, aby členské štáty urobili z výnimky pravidlo a zmenili všeobecné uchovávanie osobných údajov na základnú zásadu svojich právnych predpisov. Ak by to bolo tak, pripustila by sa časovo neobmedzená platnosť významného zásahu do práva na ochranu osobných údajov“⁴¹.

D. Bod 168 rozsudku La Quadrature du Net

51. V tejto súvislosti nevyhnutné prvky na zodpovedanie otázok vnútroštátneho súdu podľa môjho názoru vyplývajú priamo z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa článku 15 ods. 1 smernice 2002/58, ktorá bola zhrnutá v rozsudku La Quadrature du Net.

³⁶ Bod 47 jej písomných pripomienok. Niektoré vlády na pojednávaní tiež trvali na tomto závere.

³⁷ Pracovná skupina pre výmenu informácií a ochranu údajov (DAPIX). Švédska vláda v bode 21 svojich písomných pripomienok uviedla, že má rovnaký názor.

³⁸ V bode 92 návrhov Ordre des barreaux francophones et germanophone som zdôraznil, že uvedené pracovné skupiny považovali za prostriedky, ktoré treba preskúmať, obmedzenie kategórií uchovávaných údajov, pseudonymizáciu údajov, zavedenie obmedzených dôb uchovávaní, vylúčenie určitých kategórií poskytovateľov elektronických komunikačných služieb, obnoviteľné povolenia na uchovávanie, povinnosť uchovávať uchovávané údaje v rámci Únie alebo systematickú a pravidelnú kontrolu záruk pred neoprávneným používaním údajov, ktoré ponúkajú poskytovatelia elektronických komunikačných služieb, vykonávanú nezávislým správnym orgánom.

³⁹ Návrhy Ordre des barreaux francophones et germanophone (body 93 a 94).

⁴⁰ Tamže (bod 95).

⁴¹ Tamže (bod 104).

52. V prvom rade teda musím pripomenúť judikatúru, ktorú Súdny dvor stanovil v uvedenom rozsudku, v ktorého bode 168 je táto judikatúra zhrnutá takto:

„Článok 15 ods. 1 smernice 2002/58 v spojení s článkami 7, 8 a 11, ako aj s článkom 52 ods. 1 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že bráni legislatívnym opatreniam, ktoré na účely uvedené v tomto článku 15 ods. 1 stanovujú preventívne všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát a polohe. Naopak, uvedený článok 15 ods. 1 v spojení s článkami 7, 8 a 11, ako aj s článkom 52 ods. 1 Charty nebráni legislatívnym opatreniam, ktoré:

- umožňujú na účely ochrany národnej bezpečnosti nariadiť poskytovateľom elektronických komunikačných služieb, aby vykonali všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov o prenose dát a polohe v situáciách, keď dotknutý členský štát čelí vážnej hrozbe pre národnú bezpečnosť, ktorá sa javí ako skutočná a aktuálna alebo predvídateľná, ak rozhodnutie, ktorým sa vydáva takýto príkaz, môže byť účinne preskúmané zo strany súdu alebo nezávislého správneho orgánu, ktorého rozhodnutie má záväzný účinok, pričom cieľom tohto preskúmania je overiť existenciu jednej z týchto situácií a dodržanie podmienok a záruk, ktoré musia byť stanovené, a ak uvedený príkaz možno vydať len na časovo obmedzené obdobie, ktoré je striktné nevyhnutné, s možnosťou jeho predĺženia v prípade pretrvávania takejto hrozby,
- stanovujú na účely ochrany národnej bezpečnosti, boja proti závažnej trestnej činnosti a predchádzania vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť cielené uchovávanie údajov o prenose dát a polohe, ktoré je vymedzené na základe objektívnych a nediskriminačných faktorov, podľa kategórií dotknutých osôb alebo prostredníctvom geografického kritéria, na časovo obmedzené obdobie, ktoré je striktné nevyhnutné, s možnosťou jeho predĺženia,
- stanovujú na účely ochrany národnej bezpečnosti, boja proti závažnej trestnej činnosti a predchádzania vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť všeobecné a nediferencované uchovávanie IP adries pridelených zdroju spojenia na časovo obmedzené obdobie, ktoré je striktné nevyhnutné,
- stanovujú na účely ochrany národnej bezpečnosti, boja proti trestnej činnosti a ochrany verejnej bezpečnosti všeobecné a nediferencované uchovávanie údajov týkajúcich sa občianskej totožnosti používateľov elektronických komunikačných prostriedkov, a
- umožňujú na účely boja proti závažnej trestnej činnosti a *a fortiori* ochrany národnej bezpečnosti nariadiť prostredníctvom rozhodnutia príslušného orgánu, ktoré podlieha účinnému súdnemu preskúmaniu, poskytovateľom elektronických komunikačných služieb, aby urýchlene uchovali na potrebný čas údaje o prenose dát a polohe, ktoré majú k dispozícii,

pokiaľ tieto opatrenia prostredníctvom jasných a presných pravidiel zabezpečujú, že uchovávanie dotknutých údajov podlieha dodržiavaniu príslušných hmotnoprávných a procesných podmienok a že dotknuté osoby majú účinné záruky proti rizikám zneužitia.“

E. Posúdenie právnych predpisov, o ktoré ide v prejednávanych návrhoch na začatie prejudiciálneho konania, z hľadiska rozsudku La Quadrature du Net

53. Podľa vnútroštátneho súdu, ktorému výlučne prináleží podávať ich výklad, nemecké právne predpisy vyžadujú „neodôvodnené, osobne, časovo a územne neobmedzené všeobecné uchovávanie veľkej časti relevantných telekomunikačných údajov o prenose dát“⁴².

54. Sporná vnútroštátna právna úprava nielenže oprávňuje príslušné orgány, aby nariadili uchovávanie údajov o prenose dát a polohe na obmedzenú dobu, ale zákonodarca priamo a neobmedzene ukladá povinnosť uchovávať ich.

55. Vychádzajúc z tohto predpokladu, uvedený súd vo svojom oznámení z 13. januára 2021 vymenoval rozdiely medzi vnútroštátnymi predpismi a predpismi posudzovanými v rozsudku La Quadrature du Net, ktoré by mohli viesť k inému riešeniu, než bolo prijaté v tomto rozsudku.

56. Uvedené rozdiely rozoberiem v tom istom poradí, v akom ich uvádza vnútroštátny súd, ale predtým musím uznať, že nemecký zákonodarca sa skutočne usiloval zosúladiť vnútroštátnu právnu úpravu s požiadavkami, ktoré v tejto oblasti vyplývajú z judikatúry stanovenej Súdnym dvorom.

57. Ako zdôrazňuje vnútroštátny súd, sporná právna úprava je výsledkom novelizácie právnych predpisov, ku ktorej prispela judikatúra Bundesverfassungsgericht (Ústavný súd) a účinky judikatúry zakotvene v rozsudku Digital Rights.

58. Pokroky v sporných vnútroštátnych predpisoch, ktoré sú dôsledkom jednoznačného zámeru dosiahnuť súlad s judikatúrou Súdneho dvora, sú teda chvályhodné.

59. Pri tomto legislatívnom úsilí sa však možno kládol väčší dôraz na aspekty týkajúce sa ochrany uchovávaných údajov a prístupu k nim než na aspekty týkajúce sa cieleného vymedzenia údajov, ktoré sa musia uchovávať.

1. Kategórie uchovávaných údajov

60. Kategórie uchovávaných údajov (neuchovávajú sa údaje o navštívených internetových stránkach, údaje o elektronickej pošte a údaje týkajúce sa hovorov na čísla alebo z čísel telefonického poradenstva poskytovaného v sociálnej alebo cirkevnej oblasti) podľa môjho názoru nič nemenia na tom, že povinnosť všeobecného a nediferencovaného uchovávanía údajov sa vzťahuje na veľmi široký súbor mnohých iných údajov o prenose dát a polohe, ktorý je ako celok podobný tomu, ktorý sa skúmal v rozsudku La Quadrature du Net.

61. V tomto zmysle je takmer nepodstatné – vzhľadom na ich špecifické vlastnosti a ich veľmi malý vplyv na určenie celkového počtu⁴³ –, že sú vylúčené údaje týkajúce sa hovorov na určité čísla alebo z určitých čísel telefonického poradenstva, ktoré poskytujú osoby, orgány alebo organizácie pôsobiace v sociálnej alebo cirkevnej oblasti.

⁴² Bod 25b písm. b) nemeckého originálu rozhodnutia vnútroštátneho súdu.

⁴³ Na pojednávaní nemecká vláda uviedla 1 300 subjektov, ktorých elektronické komunikácie sú vylúčené z povinnosti uchovávať údaje, a vysvetlila, že vylúčenie nemožno uplatniť na osoby vykonávajúce povolania, s ktorými je spojená povinnosť dodržiavať profesijné tajomstvo (ako sú advokáti alebo lekári), vzhľadom na veľký počet týchto osôb.

62. Tiež nie je rozhodujúce, že povinnosť uchovávať údaje sa nevzťahuje na obsah (či už obsah navštívených internetových stránok, alebo obsah elektronickej pošty), pretože rozsudok La Quadrature du Net sa netýkal obsahu, ale údajov o prenose dát a polohe týkajúcich sa elektronických komunikácií.

2. Doba platnosti povinnosti uchovávať údaje

63. Najvýznamnejší rozdiel oproti vnútroštátnym predpisom posudzovaným v rozsudku La Quadrature du Net sa týka doby uchovávanía, ktorá je podľa § 113b ods. 1 TKG štyri týždne alebo desať týždňov (štyri týždne v prípade údajov o polohe a desať týždňov, pokiaľ ide o ostatné údaje), a nie jeden rok.

64. Tak vnútroštátny súd, ako aj niektoré vlády členských štátov, ktoré vstúpili do tohto konania, zdôrazňujú uvedenú okolnosť, pričom poukazujú na to, že spornou právnou úpravou sa podstatne skracaie doba uchovávanía údajov. Podľa vnútroštátneho súdu táto kratšia doba znižuje riziko, že bude možné vytvoriť celkový profil dotknutých osôb.

65. Ako som uviedol v návrhoch Ordre des barreaux francophones et germanophone, pričom som sa zaoberal práve vnútroštátnou právnou úpravou, o ktorú ide v prejednávanych veciach, je nevyhnutné, aby sa uchovávané údaje mohli uchovávať len počas obmedzenej doby⁴⁴ v závislosti od toho, do ktorej kategórie alebo kategórií patria.⁴⁵

66. Aj keď je však časové obmedzenie doby uchovávanía dôležitým faktorom na posúdenie spornej právnej úpravy, táto okolnosť nemôže kompenzovať skutočnosť, že uvedenou právnou úpravou sa ukladá povinnosť všeobecného a nediferencovaného uchovávanía údajov o prenose dát a polohe.

67. Už som uviedol, že podľa judikatúry Súdneho dvora, pokiaľ nejde o prípad odôvodnený ochranou národnej bezpečnosti, je prípustné len ciele uchovávanía údajov o elektronickej komunikácii, a to z dôvodu vážneho nebezpečenstva, ktoré by spôsobovalo ich všeobecné uchovávanie.

68. Judikatúra Súdneho dvora v tejto oblasti vychádza v konečnom dôsledku z uvedeného nebezpečenstva: „údaje o prenose dát a polohe môžu odhaliť informácie o značnom počte aspektov súkromného života dotknutých osôb vrátane citlivých informácií, akými sú sexuálna orientácia, politické názory, náboženské, filozofické, spoločenské alebo iné presvedčenie a zdravotný stav, pričom takýmto údajom je navyše poskytnutá osobitná ochrana v práve Únie. Zo všetkých týchto údajov možno vyvodiť presné závery týkajúce sa súkromného života osôb, ktorých údaje boli uchovávané, ako ich každodenné zvyklosti, miesta ich trvalého alebo prechodného pobytu, denné alebo iné presuny, vykonávané činnosti, spoločenské vzťahy týchto

⁴⁴ Návrhy Ordre des barreaux francophones et germanophone (bod 96). Takto sa zabráni tomu, aby tieto údaje „umožnili zadovážiť si podrobný obraz o živote dotknutých osôb. Táto doba uchovávanía sa musí navyše upraviť podľa povahy údajov, aby sa údaje, ktoré poskytujú presnejšie informácie o životnom štýle a zvyklostiach týchto osôb, uchovávali počas kratšieho časového obdobia“.

⁴⁵ Tamže (bod 97). „Inak povedané, jedným z prostriedkov, ktoré treba preskúmať, je odlišenie doby uchovávanía každej kategórie údajov v závislosti od ich užitočnosti pre dosiahnutie bezpečnostných cieľov. Obmedzením doby, počas ktorej sa súčasne uchováávajú jednotlivé kategórie údajov (a preto ich možno použiť na nájdenie súvislostí, ktoré svedčia o životnom štýle dotknutých osôb), sa rozširuje ochrana práva, ktoré zaručuje článok 8 Charty.“

osôb a spoločenské kruhy, v ktorých sa pohybujú. Konkrétne takéto údaje poskytujú prostriedky na stanovenie profilu dotknutých osôb, čo je rovnako citlivá informácia, pokiaľ ide o právo na rešpektovanie súkromného života, ako samotný obsah komunikácií“⁴⁶.

69. Je nepochybné, že – ako uvádza vnútroštátny súd – uchovávanie počas veľmi krátkeho obdobia môže sťažiť vytváranie profilov.

70. To, či je vytváranie profilov viac alebo menej zložité, však závisí nielen od doby uchovávania, ale aj od množstva a kvality uchovávaných údajov: čím väčší je počet údajov, tým ľahšie sa dajú získať citlivé informácie počas období, ktorých dĺžka zasa závisí od vývoja postupov monitorovania, porovnávaní a vyhodnocovania všetkých údajov o elektronickej komunikácii. Doba, ktorá v súčasnosti nemusí stačiť na zhromaždenie informácií, ktoré umožnia vytváranie profilov, môže byť vo viac či menej blízkej budúcnosti viac než dostatočná na dosiahnutie tohto cieľa.⁴⁷

71. V každom prípade podľa Súdneho dvora „zásah do základných práv zakotvených v článkoch 7 a 8 Charty, ktorý spočíva v prístupe orgánu verejnej moci ku všetkým údajom o prenose dát alebo polohe, ktoré môžu poskytnúť informácie o komunikáciách uskutočnených užívateľom prostriedku elektronickej komunikácie alebo o polohe koncových zariadení, ktoré používa, má však v každom prípade závažnú povahu *bez ohľadu na dĺžku obdobia, za ktoré bol prístup k uvedeným údajom vyžiadaný*, množstvo[,] ako aj druh dostupných údajov v rámci tohto obdobia, keď... všetky tieto údaje umožňujú vyvodiť presné závery o súkromnom živote dotknutej osoby alebo dotknutých osôb“⁴⁸.

72. V konečnom dôsledku sa domnievam, že napriek rozdielom, na ktoré poukazuje vnútroštátny súd, podobnosti týkajúce sa tohto aspektu medzi právnou úpravou, o ktorú ide vo veciach samých, a právnymi predpismi posudzovanými v veciach, v ktorých bol vydaný rozsudok La Quadrature du Net, neumožňujú neuplatniť judikatúru stanovenú v tomto rozsudku.

3. Ochrana údajov pred neoprávneným prístupom k nim

73. Vnútroštátny súd tvrdí, že nemecké predpisy poskytujú účinnú ochranu uchovávaných údajov pred rizikami zneužitia a neoprávneného prístupu.

74. Bez toho, aby som sa negatívne vyjadril o úsilí zákonodarcu, pokiaľ ide o ochranu údajov a prístup k nim, nemožno zabúdať na to, že podľa Súdneho dvora „*samotné* uchovávanie údajov o prenose dát a polohe predstavuje... zásah do základných práv na rešpektovanie súkromného života a ochranu osobných údajov“⁴⁹. V uvedenom zmysle „prístup k takýmto údajom predstavuje bez ohľadu na účel ich neskoršieho využitia *samostatný zásah*“ do uvedených základných práv.⁵⁰

⁴⁶ Rozsudok La Quadrature du Net (bod 117).

⁴⁷ Ako bolo zdôraznené na pojednávaní, aj desaťtýždňová doba uchovávaní metaúdajov (údajov o prenose dát a polohe) by mohla postačovať na identifikáciu vzorcov správania účastníka, ktoré by vzhľadom na svoje opakovanie odhaľovali citlivé znaky jeho osobnosti a jeho života.

⁴⁸ Rozsudok z 2. marca 2021, Prokuratuur (Podmienky prístupu k údajom o elektronickej komunikácii) (C-746/18, EU:C:2021:152, bod 39). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

⁴⁹ Rozsudok La Quadrature du Net (bod 115).

⁵⁰ Tamže (bod 116). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

75. Na účely prejednávanych vecí preto nie je podstatné, že pravidlá ochrany uchovávaných údajov stanovené nemeckým zákonodarcom: a) účinne zaručujú nedotknuteľnosť uvedených údajov, b) prísne a účinne obmedzujú podmienky prístupu, pričom obmedzujú okruh osôb, ktoré môžu získať prístup k týmto údajom, a c) dovoľujú, aby sa uchovávané údaje použili len na účely vyšetrovania závažných trestných činov a odvracania konkrétnych hrozieb pre život alebo slobodu osôb alebo bezpečnosť štátu.

76. Skutočne rozhodujúce je to, že – ako pripomína aj vnútroštátny súd – sporná povinnosť uchovávať údaje, ak sa posudzuje ako taká, nepodlieha nijakej osobitnej podmienke.

4. Vplyv rozsudku *Bundesverfassungsgericht (Ústavný súd)* z 27. mája 2020

77. Vnútroštátny súd poukazuje na rozhodnutie *Bundesverfassungsgericht (Ústavný súd)* týkajúce sa § 113 TKG⁵¹, v dôsledku ktorého po vyhlásení tohto ustanovenia za protiústavné jeho platnosť podľa vnútroštátneho súdu závisí od podmienok, ktorých súlad s právom Únie nie je ľahké určiť.

78. Súdny dvor sa v tomto okamihu nemôže vyjadriť k účinkom uvedeného rozsudku a už vôbec nie k znakom nových predpisov, ktoré nemecký zákonodarcia musí prijať (alebo prípadne prijať).

79. Ak vnútroštátny súd – ako sám uvádza – musí rozhodnúť o opravnom prostriedku „Revision“ podľa právnej úpravy platnej v čase vydania rozhodnutia, musí sám určiť, či je táto právna úprava v súlade s právom Únie vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora vydanú v súvislosti s ochranou údajov o elektronickej komunikácii.

5. IP adresy

80. Podľa vnútroštátneho súdu z bodu 168 rozsudku *La Quadrature du Net* vyplýva, že Súdny dvor v prípade IP adres vyžaduje dôvod uchovávania spojený s cieľom ochrany národnej bezpečnosti, boja proti závažnej trestnej činnosti a predchádzania vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť. Vnútroštátny súd sa však domnieva, že z bodu 155 vyplýva, že uvedené IP adresy možno uchovávať bez toho, aby musel existovať konkrétny dôvod, pričom dôvod spojený s uvedeným cieľom je potrebný len na použitie uchovávaných údajov.

81. Nemyslím si však, že existuje uvedené napätie (a už vôbec nie rozpor). Hoci sa v bode 155 konštatuje, že všeobecné a nediferencované uchovávanie IP adres pridelených zdroju spojenia sa „v zásade nejaví v rozpore s článkom 15 ods. 1 smernice 2002/58“, v bode 156 sa vzápätí uvádza, že „vzhľadom na závažnosť zásahu do základných práv..., ktorý predstavuje toto uchovávanie údajov, môže len boj proti závažnej trestnej činnosti a predchádzanie vážnym hrozbám pre verejnú bezpečnosť [tak ako ochrana národnej bezpečnosti] odôvodňovať takýto zásah...“.

82. Z bodov 155 a 156 rozsudku *La Quadrature du Net* vo vzájomnej súvislosti teda vyplýva konzistentná odpoveď na prejudiciálne otázky týkajúce sa uchovávania IP adres položené v predmetných veciach, ktorú Súdny dvor uviedol v bode 168 tohto rozsudku.

⁵¹ Pozri poznámku pod čiarou 19.

83. Na pojednávaní sa poukázalo na určité problémy – ktoré musí podľa názoru niektorých účastníkov prejudiciálneho konania objasniť Súdny dvor – týkajúce sa uchovávaní IP adries. Riešenie uvedených problémov (okrem iného problémov, ktoré vyvoláva rozdiel medzi dynamickými a statickými IP adresami, ako aj vplyv protokolu Ipv6) podľa môjho názoru prekračuje rámec otázok, ktoré kladie vnútroštátny súd, ktorého pôvodné návrhy na začatie prejudiciálneho konania⁵² a ktorého oznámenie z 13. januára 2021 obsahujú oveľa menej informácií o tejto problematike.

V. Návrh

84. Na základe vyššie uvedeného navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré mu položil Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd, Nemecko), takto:

Článok 15 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002 týkajúcej sa spracovávaní osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/136/ES z 25. novembra 2009, v spojení s článkami 7, 8 a 11 a s článkom 52 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie, ako aj s článkom 4 ods. 2 ZEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá poskytovateľom verejne dostupných elektronických komunikačných služieb ukladá povinnosť preventívne, všeobecne a nediferencovane uchovávať údaje o prenose dát a polohe konečných užívateľov týchto služieb na iné účely, než je ochrana národnej bezpečnosti v prípade vážnej hrozby, ktorá sa javí ako skutočná a aktuálna alebo predvídateľná.

⁵² Bod 30 rozhodnutia vnútroštátneho súdu.